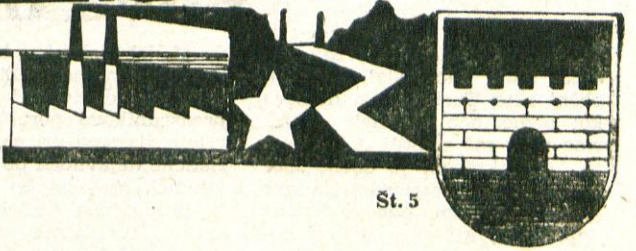

TRŽIŠKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI TRŽIŠKE OBČINE

LETO VII.

Tržič, 1. marca 1958

Št. 5

PROGRAM DELA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

SZDL je na svojih sestankih razpravljala o programu dela novega občinskega ljudskega odbora. Program naj bi služil kot osnova za petletni perspektivni razvojni načrt, ki ga bo v bližnjem času sprejel občinski ljudski odbor. Predlog programa ima v prvem delu smernice, kaj vse je treba napraviti za razvijanje občine kot osnovne družbene in ekonomske skupnosti. O vsaki važnejši zadevi bo morala razpravljati in sklepati družbeno skupnost, torej komisije, sveti, oziroma občinski ljudski odbor, ki bo v bodoče vzdrževal tesnejše stike z organi delavskega in družbenega upravljanja in tudi ne bo opustil zvez z individualnimi proizvajalci. Če tudi 97% vseh dohodkov v občini ustvarjajo industrija in podjetja družbenega sektorja in torej ustvarja le skromne 3% zasebni sektor skupno s kmetijstvom vred, pa niso niti dosežani občinski ljudski odbori, niti ne bodo bodoči odbori dali le 3% sredstev za napredek zasebnega sektorja in kmetijstva. Treba je priznati, da napravi občinski ljudski odbor za vasi mnogo več, kot vasi prispevajo.

V drugem delu obravnava program organizacijo in delo občinskih predstavnikov in organov: kako, kje in kdaj sklicevati zbere volivcev, občinski zbor in zbor proizvajalcev, ter kako vabiti na seje in razprave, in odreja dolžnost, da se vsake-mu povabljenec že vnaprej pošlje kratka obrazložitev predmeta, ki pride v razpravo, da ne bo nihče prišel nepoučen na sestanek. Program določa v nadaljnjem način tolmačenja sprejetih sklepov volivcem, da bo vsak čas in vsakdo seznanjen z delom, ki se opravlja na občini.

V nadaljnjem poglavju prikazuje predlog programa usmerjanje občinskega gospodarstva, da se doseže nadaljnji razvoj trgovine, obrti, gostinstva, turizma, kmetijskih in drugih zadrug ter ostalih gospodarskih panog. Za vsako panogo posebej so določene posebne smernice.

Posebno poglavje programa je posvečeno urbanistični politiki občine. Urbanistični načrt mora biti dovršen do konca mandatne dobe sedanjega občinskega ljudskega odbora. Šele s takim načrtom bo Tržič dobil pravo podlago za svoj pravilni razvoj in urbanistično ureditev. Ze doslej je občina izdala več milijonov za te načrte, precej denarja pa bo še treba, da bo ves načrt dovršen. Ker je z urbanistično

ureditvijo kraja tesno povezano tudi gradbeništvo, program tudi na razvoj te panoge ne pozablja. Obširne so tudi smernice za komunalne naprave, t. j. za javne vodovode, kanalizacijo, elektrifikacijo, javno razsvetljavo, ceste in pota, parke in nasade, javne sanitarne naprave, kulturne in prosvetne gradnje, zavarovanje vodnih obrežij, razvoj potniškega in tovarnega prometa in tako dalje.

Najobširnejše je poglavje o skrbi za gradnjo novih stanovanj. Tržič že danes potrebuje 550 novih družinskih stanovanj. Program vsebuje smernice, kako in kakšna stanovanja se bodo gradila ter ima v zamisli že nova naselja in pridobitev stavbišč.

Gradnja novih šol v mestu je enako težak problem kot reševanje stanovanjske stiske. Od vsega programa bo poleg stanovanjskega vprašanja šolski pro-

blem najteže rešljiv, saj potrebuje za gradnjo nujno potrebnih novih šol mnogo več kot sto milijonov dinarjev. Program računa na pomoč vse družbene skupnosti, da bo moči v doglednem času zgraditi nova šolska poslopja. Program ima v vidu tudi podpiranje kulturno prosvetne dejavnosti in društev sploh, ki imajo v gospodarstvu občine in pri njenem napredku nedvomno zelo važno vlogo.

Tudi na probleme socialnega varstva in zdravstva program ne pozablja in navaja v ta namen potrebna dela in ukrepe.

Uresničitev programa pa bo možna samo ob stalnem resnem prizadevanju vseh občinskih odborov in ob razumevanju ter pomoči gospodarskih organizacij, federacije, republike, okraja in drugih organov.

Osnutek tega programa je predložen ljudskemu odboru v razpravo in sklepanje.

TRASA MEDNARODNE CESTE LJUBELJ-TRŽIČ-PODBREZJE

Na zadnjem zasedanju sta oba občinska zbora dala soglasje k trasi velike mednarodne ceste, ki bo vodila od Ljubelja mimo Tržiča dalje proti Podbrezju. — Nova cesta bo vodila po pobočju hribov na desni strani Moščenika, potekala nad predilniško hidrocentralo na Ravnah proti Mladinskemu domu, nad katerim bo prešla v traso sedanje občinske poti na Zali rovt in se bo vila okoli pobočja Zalega rovta spodaj dokaj tesno ob strugi Moščenika proti »Cenovni pristavi«, nad katero bo glavno veliko vozlišče cest. Od tega vozlišča bo vodila cesta dalje skozi Bistrico proti Kovorju. Na vozlišču nad Cenovo pristavo bo stik z obstoječo Blejsko cesto, ki bo seveda primerno razširjena, in bo s tem Tržič dobil poleg priključka pred Čegelšami tudi še priključek na veliko cesto po Blejski cesti. Nameravan pa je še tretji priključek, za katerega se tudi vne-mata občinska zbora, namreč da se od vozlišča na Cenovi pristavi preko mostov-viaduktov napravi priključek mimo predilniške vile do obstoječe Ceste JLA. Tudi ta priključek je v načrtu, ki je bil predložen od Uprave za ceste LRS občinskemu ljudskemu odboru. Tržič bi na ta način bil tesno priključen na novo cesto, ki bi sicer ne vodila naravnost skozi mesto, ampak tesno ob mestnem pomeriju, in bi bil od velike ceste le nekaj desetih metrov oddaljen. Oba zbora sta k predloženemu na-

črtu dala svoje soglasje, seveda pa hočeta imeti jamstvo, da občinski vodovod, ki ima zajetje prav v trasi nove ceste, ne bo utrpel škode.

V PETIH LETIH BO TRŽIČ IMEL CESTO PREKO KOŠUTE

V perspektivnem načrtu razvoja gospodarstva v okraju Kranj je v prvi prioriteti tudi gradnja kamionske gozdne ceste pod Košuto. Cesta bo dolga 11.056 metrov, široka 4 metre, in bo zgrajena v petih letih iz sredstev gozdnega sklada. Na novo cesto bo gravitiralo skoraj 1200 hektarov gozda in planšarski obrati na Kofcah, Šiji, Pungartu, Tegoščah itd. Uprava za gozdarstvo LRS je že dala soglasje k investicijskemu programu, ki bo sedaj predložen republiški revizijski komisiji. Od nove ceste ne bo imelo korist samo gozdno gospodarstvo, ampak se je veselijo tudi turisti, ki bodo lahko s motornimi vozili obiskali planine v pogorju Košute.

TRŽIŠKI MLADINCI PRI GRADNJI CESTE LJUBLJANA—ZAGREB

Tržičani se na mnogih mestih trudijo, da dosegajo prvenstvo, in tudi nečjejo zaostajati pri gradnji ceste Ljubljana—Zagreb. Prijavilo se je pričakovano število prostovoljcev. Pokroviteljstvo nad gorenjsko delovno brigado »Staneta Žagarja« je prevzela Bombažna predilnica in tkalnica.

PREDVOLILNO ZBOROVANJE ZVEZE BORCEV

Predvolilno zborovanje prireja za svoje člane Zveza borcev Tržič na dan 15. marca t. l. v dvorani PARTIZAN-a v Tržiču. Na zborovanje so povabili tudi kandidata za poslanca v zvezni in republiški zbor.

VOLITVE NOVIH DELAVSKIH SVETOV

Tržiška podjetja se že pripravljajo na volitve novih delavskih svetov. Nekatera od njih so že razpravljala o kandidatih ter o dnevu volitev. Večinoma prevladuje mnenje, da naj kandidira v delavske svete predvsem mladina obeh spolov, in sicer taka, ki ima voljo do dela in smisel za nadaljnje razvijanje delavskega samoupravljanja.

MESTNI ODBOR ZVEZE BORCEV PRIREDI SEMINAR

Na seminar bodo povabljeni funkcionarji krajevnih odborov Zveze borcev. — Strokovnjaki Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje bodo na seminarju razlagali novi zakon o pokojninskem zavarovanju, in sicer predvsem tista določila, ki se nanašajo na borce narodno-osvobodilne vojne, ki imajo po zakonu določene ugodnosti. Udeleženci seminarja bodo nato tolmačili razlago na svojem področju prizadetim borcem.

AVTOBUSNI PREVOZ

S prvim marcem je prevzelo prevoz potnikov na progi iz Tržiča do Podbrezja podjetje SAP. Podjetje SAP, ki vzdržuje rentabilnejše proge po glavni cesti iz Kranja proti Tržiču, je s tem prevzelo tudi malo rentabilno prvo progi proti Podbrezju, katero se je podjetje Avtopromet branilo vzdrževati. SAP je že obljubil, da bo odprl promet tudi iz Tržiča proti Lešam, brž ko bo na cesti nehala poledica. Žal pa ni mogoče računati na uvedbo avtobusne proge v Jelendol, ker je tam cesta tako ozka, da je vsako srečanje vozil nemogoče.

OKRAJNI DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN ZA LETO 1958

Občinski zbor oziroma zbor proizvajalcev in oba zbora skupaj sta zasedala pretekli petek, dne 28. februarja 1958. Na seji so razrešili dosedanjega šefa posredovalnice za delo, ker je odšel na drugo delovno mesto in imenovali vršilca dolžnosti šefa te občinske posredovalnice. Zbora sta imenovala tudi upravnika Mehanične delavnice. Široka razprava se je razvila o okrajnem družbenem planu in proračunu za leto 1958, glede katerih je skupni zbor imel le malo pripomb. Pojasnila je dal predstavnik OLO Kranj, podpredsednik tov. Dušan Horjah.

Našemu turizmu se odpira nova doba

Ko smo v zadnji številki našega lista napovedali letošnji občni zbor Turističnega društva kot pomemben dogodek, se nisimo prav nič zmotili. Že vzdusje, v kakršnem je občni zbor potekal, je dokazovalo, da gre pri tem za važno panogo tržiške dejavnosti, ki bo v bližnji bodočnosti zavzela še širši obseg in imela še večji družbeni in gospodarski pomen v naši skupnosti.

Dvorana »Svobode« je bila za to priložnost okusno urejena, udeležba članstva je bila nad pričakovanje velika, zlasti pa so dali zborovanju velik poudarek številni gostje od drugod, tako n. pr. zastopniki Turistične zveze Slovenije ter njenega tajništva še posebej, zastopniki Gorenjske turistične podzveze, zastopniki turističnih društev iz Kranja in Škofje Loke, zastopniki podjetja SAP-Turist biro in tako dalje.

Društvo se je za občni zbor dobro pripravilo. To so dokazovala skrbno pripravljena poročila in ves potek zborovanja, ki je bil ves čas tekoč in na dostojni višini.

Ne bomo se ustavljali pri poročilih odbornikov, ki so razgrnila pred poslušalci vso, res široko dejavnost društva v preteklem letu, saj je našim bralcem ta dejavnost bolj ali manj že znana. Ne moremo pa iti mimo dejstva, da so napravila poročila, čeprav so prikazovala opravljeno delo skromno, brez najmanjše samohvale, na poslušalce velik vtis. Zato so tudi besede številnih diskutantov, ki so se priglašali drug za drugim k besedi, posebno gostov, v prvem delu izzvenele v iskrene izraze priznanja in odobravanja.

Mnogo važnejši kot prvi del, ki je obsegal obračun dosedanjega dela društva, pa je bil

drugi del diskusije, ki je na široko odpiral perspektive bodoče turistične dejavnosti pri nas. Že predsednikovo poročilo je podčrtalo, da smo pri nas glede turistične dejavnosti ob veliki prelopnosti. Medtem ko je bila leta prepuščena doslej zgolj iniciativi turističnih društev, je prav z letošnjim letom njen glavni delež prešel na družbene upravne organe, saj je postala važna panoga celotne družbene in gospodarske dejavnosti. Tako smemo pričakovati velikega razmaha našega turizma že v letošnjem letu, posebno še, ker bodo potrebe samo prisilile prizadete činitele, da bodo morali posvetiti vprašanju investicij v turistične namene večjo pozornost.

Potrebe po večji turistični dejavnosti pa se bodo pokazale zlasti zaradi dveh dejstev, pred katerima bomo pri nas že v bližnji bodočnosti.

Že v bližnjih dneh bo po vsej verjetnosti odprt mali obmejni promet vzdolž vse jugoslovansko-avstrijske meje. To dejstvo ne bo tangiralo le naše upravne organe, ki imajo na skrbi turizem, in naše Turistično društvo, temveč še posebno tudi na vsa naša gostinska in trgovska podjetja; pa tudi vse prebivalstvo naše občine, slednje zlasti glede na pravilne odnose do tujih turistov. S skupnimi močmi in složno bomo morali torej napeti vsi vse svoje sile, da nas čas ne prehiti in nas nova sezona ne preseneti — nepripravljene.

V prihodnjih letih pa bo odprt še večji turistični promet skozi Tržič v zvezi z drugim dejstvom, z graditvijo moderne avtomobilske ceste, ki bo del glavne magistrale Ljubelj-Gjvngjelija. Podoba Tržiča se bo po vsem tem v mnogočem spre-

nila, iz »tržiškega kota« bomo pomaknjeni na najbolj prometno cesto v državi, pri čemer bo Tržič imel še posebno vlogo, ker bo »vratar in ključar« pri vratih te ceste, kot se je v svojem govoru izrazil prof. Baš.

Diskusiji o načrtih za bodoče delo društva so sledile volitve predsednika in dvanajstih članov upravnega odbora, petih članov nadzornega odbora, dalje članov komisije za olepšavo mesta, komisije za gostinstvo ter — v sporazumu s SZDL — članov uredniškega odbora »Tržiškega vestnika«. Za predsednika društva je bil izvoljen ravnatelj Janko Regvat. Društvo stopa z izvolitvijo novega odbora na novo pot, ki jo nakazujejo nove razmere in novi pogledi na bodoči razvoj turizma v naši občini. Upamo, da bo ta pot društva vsaj toliko uspešna, kot je bila uspešna že prehojena pot!

Po zaključku občnega zbora smo doživeli še lepo iznenadenje, ko smo imeli priložnost gledati dva nova turistično-propagandna filma o lepotah in zanimivostih naše države. Tako smo se udeleženci občnega zbora lahko razšli res vsestransko zadovoljni.

NOVI ODBOR TURISTIČNEGA DRUŠTVA

V ponedeljek po občnem zboru sta se prvič sestala novi upravni in novi nadzorni odbor zaradi konstituiranja. Za predsednika društva je bil izvoljen Gašper Stibelj, za tajnika ing. Milan Šter, za blagajnika Miloš Sova, za gospodarja pa Jože Ovsenek. Upravni odbor se bo sestajal kot doslej redno vsak ponedeljek. Za predsednika nadzornega odbora je bil izbran Stane Hiršel.

TUDI UREDNIŠKI ODBOR SE JE ŽE SESTAL

Uredniški odbor »Tržiškega vestnika«, ki je bil izvoljen na občnem zboru Turističnega društva, šteje odslej sedem članov. Na svoji prvi seji pretekli teden je izbral za svojega predsednika in obnem odgovornega urednika lista Staneta Mešiča, medtem ko bo opravljal funkcijo glavnega urednika še nadalje dosedanj urednik lista. Uredniški odbor se je zavzel za vsestransko izboljšanje našega lista, kar pa se seveda ne more pokazati na zunaj že takoj, pač pa se bo — upajmo — pokazalo postopoma. Vendar slejkoprej ne bo mogel sam opraviti vsega dela, temveč bo kvaliteta lista odvisna še nadalje od dopisnikov.

Tovarna obutve „PEKO“, Tržič

sprejme takoj

1 kvalificiranega strugarja in 1 kvalificiranega strojnega ključavničarja

Prednost imajo interesi, ki stanujejo v Tržiču, oziroma tisti, ki imajo preskrbljeno stanovanje

Ponudbe pošljite na naslov podjetja, ali pa se osebno oglasite v sekretariatu podjetja.

NAŠI SLAVNI PADLI BORCI NOV*

MIRKO BRAČIČ

Rojen je bil v Trstu marca 1915 kot tretji sin delavskih staršev. Mati je bila doma v Komnu na Primorskem, medtem ko je bil oče iz Stajerske. Imela

* Rubrika: »Naši slavni padli borci NOV« smo v našem listu odprli že 15. maja 1954. V njej smo hoteli seznaniti naše bralce z življenjem in delom vseh Tržičanov, ki so dali svoja življenja za našo svobodo. Menili smo namreč, da jih današnji Tržičani vse premalo poznamo, bodisi ker so nekateri izmed njih preživeli v Tržiču le svojo rano mladost in se pozneje preselili, bodisi ker se je mnogo naših občanov priselilo v Tržič šele po vojni. Zlasti pa o njih skoro nič ne ve doraščajoča mladina.

Pred štirimi leti nam je uspelo dobiti le življenjepisa heroja Albina Grajzerja (TV 1954 št. 10 in 11) in Milana Našiča (TV 1954, št. 15—16). Zdaj rubriko nadaljujemo. Postala je toliko aktualnejša, ker nosita zdaj razen dveh tržiških ulic tudi preteklo jesen ustanovljeni osemletki imeni heroja Bračiča in heroja Grajzarja.

sta štiri otroke, same sinove, od katerih živita še dva.

Ko so Italijani zasedli Primorsko, se je družina preselila v Jugoslavijo. Zivelci so najprej v Škofji Loki in nato v Tržiču. Tukaj je Mirko tudi začel hoditi v šolo. Obiskoval je osnovno in meščansko šolo. Ko mu je umrla mati, ki je pokopana v Tržiču, se je družina preselila v Ljubljano. Oče je bil upokojenec in je težko preživljal svoje štiri sinove. Želel je, da bi bili čimprej pri kruhu. Mirko je hotel nadaljevati študij v Ljubljani, toda socialno stanje družine mu je to preprečilo. Vpisal se je v inženirsko podoficirsko šolo v Mariboru. Po končani šoli je v prizadevanju po nadaljnji izpopolnitvi odšel v Beograd, kjer je napravil izpit za oficirja.

Prav v tem času je Mirka doletela okupacija. Bil je z drugimi vred ujet in odpeljan v nemško ujetništvo. Toda Mirko ni dolgo potoval z Nemci. Ušel je in vključ v rafalov nemških strojnem srečno pobegnil. Pri nekem kmetu je zamenjal vojaško obleko za civilno in se po daljših blodnjah srečno prebil do

Ljubljane. Od dolge poti so mu noge tako otekle, da je moral po prihodu v Ljubljano razrezati škornje, ko se je hotel sezuti.

Toda v okupirani Ljubljani ni dolgo živel. Odšel je v partizane in postal komandir borovniške čete, s katero je že leta 1941 in 1942 uspešno opravljal diverzantske akcije proti okupatorju. Med drugim je ob obisku fašističnega ministra v Ljubljani pognal pri Rakeku v zrak tovorni vlak, da se okupatorski tiran ni upal vrniti v Italijo z vlakom, nego je potoval z avionom. O tej akciji je Mirko sam pripovedoval: »Bilo nas je pet partizanov. Ko smo se približali mestu, kjer bi morali opraviti miniranje, sem zagledal pred seboj cigaretni ogorek italijanskega vojaka, ki je bil v zasedi. Niso nas slišali. Mi smo se nekoliko umaknili, obšli italijansko zasedo in uspešno opravili svojo nalogo. Na progah so imeli Italijani tudi premikajoče se patrole. Te so bile za nas bolj nevarne. Na srečo jih to pot ni bilo, da bi našli položene mine. Ko je vlak zavozil na mino, se je po hudi eksploziji vse skupaj zvalilo po železniškem nasipu.«

V pasaži nebotičnika v Ljubljani je bil kabel Radia Ljubljane. Treba je bilo napraviti radio vsaj za nekaj časa neu-

poraben. Na vsaki strani pasaze je stala italijanska patrolja. Za akcijo so bili določeni trije tovariši pod vodstvom Mirka Bračiča. Dva sta opazovala in signalizirala kretanje patrolj, medtem ko je Mirko brizgal v kabel solno kislino. To je napravil s pripravo za dajanje injekcij. Solna kislina je v nekaj urah pretrgala vod in ljubljanski radio je utihnil. Preteklo je več dni, da so Italijani našli okvaro.

Po tej akciji, ki jo je Mirko opravil, ko je bil že v partizanih in se za nekaj časa ilegalno vrnil v Ljubljano, je kmalu položil mino za glavno blagajno velesejma. Eksplozija je naredila precejšnje razdejanje in še večji strah pri Italijanih. Ko je tako izvršil v Ljubljani še nekatere akcije, se je vrnil v svojo četo.

V tem času se je pripravljaval napad na Lož. Mirkova četa je uspešno zadržala Italijane, da niso mogli dati pomoči in s tem omogočila uničenje postojanke. Podobnih akcij je borovniška četa pod vodstvom Mirka Bračiča opravila še vse polno.

Ko je konec oktobra 1941 zapadel prvi sneg, so se partizani večinoma zatekli v Ljubljano. Tukaj so vršili vse mogoče diverzantske akcije. 3. novembra je Mirku umrl oče. Udeležil se je pogreba. Ves čas, kar je ži-

Ob požarno-varnostnem tednu od 3.—9. marca

Samo v Sloveniji so v preteklem letu povzročili požari 696 milijonov škode

Ob teh — čeprav suhih — statističnih podatkih se morajo zamisliti poleg odločujočih oblastnih in družbenih činiteljev, ki so odgovorni za požarno varnost v Sloveniji, tudi prav vsi državljani.

Ali je res potrebno, da je — kakor to vidimo iz statističnih podatkov — iz leta v leto več požarov? Kje so vzroki za ta žalostni pojav? Ali je to sploh mogoče, se bomo vprašali. Na žalost so ti podatki točni. V minulim letu je bilo v Sloveniji zabeleženih več kakor 1143 večjih in manjših požarov, samo v kranjskem okraju pa 62 požarov.

Škoda, ki so jo ti požari povzročili v Sloveniji v preteklem letu je bila ocenjena na 696.940.611 milijonov dinarjev. Če pa bi k temu prišteli še vrednost objektov in materiala, ki so ga gasilci rešili pred ognjem, bi ta škoda presegla več milijard dinarjev. Pri tej oceni pa niso upoštevana življenja, ki jih ob takih nesrečah rešujejo gasilci. Tudi ni tu ocenjena škoda, ki jo je praktično težko oceniti: uničene ali rešene kulturne in umetniško-zgodovinske vrednosti, znanstveni izsledki, načrti, življenjska dela tistih tihih oblikovalcev napredka ter dela, ki jih ni mogoče obnoviti in vrniti družbi. Našteli bi lahko vrsto konkretnih primerov nepopravljive škode, ki so nam jo povzročili požari, toda to bi nas vodilo predaleč. Postaviti si moramo vprašanje, ali smo v danih razmerah kot državljani in člani družbe storili dovolj za preprečitev požarov in sploh za varnost ter za obvarovanje skupne in zasebne lastnine. Z družbenimi sredstvi smo zgradili in še gradimo ogromne objekte težke industrije ter nešteto objek-

tove za lahko in drobno industrijo. V trgovskih in obrtnih podjetjih so velike zaloge surovin in blaga za široko potrošnjo, največkrat še celo v zelo neprimernih skladiščih (v lesenih zgradbah, barakah itd.). Tudi naša vas ni več taka, kakršna je bila. Združevanje kmetov v zadržno organizacijo je ustvarilo pogoje za njen napredek. Za mehanizacijo kmetijstva so potrebni stroji vseh vrst, strojne lope, garaže, delavnice itd. Kmetijske zadruge gradijo nova skladišča, trgovine ter zadržne domove, ki so ponos vasi in žarišča vsega kulturnega in naprednega izživljanja na vasi. Imamo tudi vzorne kmetijske poskusne in proizvodne obrate, moderne hleve, silose, skladišča itd. Ves ta ogromni napredek, ki naj bi pomagal pri ustvarjanju boljših pogojev za življenje delovnih ljudi v socialistični domovini, pa žal ni dovolj zavarovan pred požari.

Pri tem ne mislimo na zavarovanje pri DOZ. Pokazati hočemo le pomanjkljivosti, ki jih imajo lahko samo konstrukcije zgradb. Pogosto ne upoštevamo dovolj predpisov o požarno-varnostnih ukrepih pri raznih objektih. Tudi malomarnost in površnost sta velikokrat vzroka požarov, predvsem v gospodinjstvu, ob uporabi električnih aparatov in pripomočkov. V obrtnih delavnicah sta površnost in nepravilna uporaba zaščitnih sredstev prav tako pogosta vzroka za požare. Pozabiti ne smemo na požare zaradi nepoučenosti ljudi, ki imajo opravka pri nevarnih delih za ogenj, tako v samem delovnem procesu kemijske industrije, v gospodinjstvu ob uporabi novih tehničnih pripomočkov, ob uporabi vnetljivih tekočin, ki

naj služijo gospodinjstvu za olajšanje njenega dela itd. Dalje navajamo požare v gozdovih, na žitnih poljih itd., ki jih največkrat povzročita površnost in premajhen čut za odgovornost, kakor tudi nepravilni odnos do družbene lastnine. Poglavlje zase so požari, ki jih povzročajo otroci v šolski in predšolski dobi. Tu pa nastopa predvsem dolžnost staršev in nas vseh, da otroke nenehno opozarjamo na nevarnost in škodo, ki nam jo prinašajo požari. Za vzgojo otrok moramo najti vzgojne metode, ki

Cepljenje proti kozam in davici v letu 1958

Kakor vsako leto tako bo tudi letos izvedeno cepljenje otrok proti kozam in davici. Cepljenje bo zgodaj spomladi, to pa zaradi tega, ker bo v mesecu juniju 1958 izvedeno III. cepljenje otrok proti otroški paralizi. Za cepljenje pridejo v poštev: otroci, rojeni v letu 1957, otroci, rojeni v letu 1955 in 1956, ki v preteklem letu niso bili cepljeni zaradi boleznih ali iz drugih vzrokov, in otroci, ki so v letu 1957 pričeli obiskovati osnovno šolo. Vsi starši bodo za predšolske otroke pravočasno prejeli vabila za cepljenje. Tisti starši, ki ob otrokovem rojstvu niso imeli stalnega bivališča na območju občine Tržič in ne bodo prejeli vabil za cepljenje, naj ravno tako privedejo otroke k cepljenju.

RAZPORED CEPLJENJA:

Za Tržič, Bistrico pri Tržiču, Slap in Čadovlje v Dečjem domu v Tržiču. I. cepljenje 17. 3. 1958 ob 14. uri, II. cepljenje 14. 4. 1958 ob 14. uri.

Za Kovor, Hudo, Brdo, Loko, Zvirče in Hušico v posvetoval-

so otrokom najbližje in najbolj razumljive. To so lahko slikanice, brošurice, poučni filmi o požarih, ogled primernih razstav in vzornih gasilskih domov itd.

V dneh 3.—9. marca bo v Sloveniji požarno-varnostni teden. Namen tega tedna je seznaniti in opozoriti celotno prebivalstvo na škodo, ki nam je vsako leto povzročajo v našem gospodarstvu požari. V tem tednu naj bi se v to perečo problematiko poglobili tudi delavski kolektivi v tovarnah in delavnicah. Vse pozivamo, da razpravljajo v tem tednu o požarno-varnostnih ukrepih ter da sprejmejo tudi določene smernice za izboljšanje varnostnih ukrepov. Tako bodo tudi s svoje strani pripomogli k omejitvi požarov in s tem tudi zaradi njih nastalih škod.

nici za matere in otroke v Kovorju. I. cepljenje 18. 3. 1958 ob 9. uri, II. cepljenje 15. 4. 1958 ob 9. uri.

Za Križe, Pristavo, Gozd, Zg. Vetrno, Sp. Vetrno, Senično, Novake, Sebenje, Retnje, Breg ob Bistrici in Ziganjo vas v posvetovalnici za matere in otroke v Križah. I. cepljenje 18. 3. 1958 ob 14. uri, II. cepljenje 15. 4. 1958 ob 14. uri.

Za Dolino in Jelendol v osnovni šoli v Dolini. I. cepljenje 19. 3. 1958 ob 9. uri, II. cepljenje 16. 4. 1958 ob 9. uri.

Za Lom pod Storžičem, Potarje in Grahovše v osnovni šoli v Lomu. I. cepljenje 19. 3. 1958 ob 11. uri, II. cepljenje 16. 4. 1958 ob 11. uri.

Za Leše, Paloviče, Vadiče, Brezje pri Tržiču, Visoče, Popovo in Hudi graben v osnovni šoli v Lešah. I. cepljenje 20. 3. 1958 ob 9. uri, II. cepljenje 17. 4. 1958 ob 9. uri.

Za Podljubelj v osnovni šoli v Podljubelju. I. cepljenje 20. 3. 1958 ob 11. uri, II. cepljenje 17. 4. 1958 ob 11. uri.

vel v Ljubljani, ni spal doma. Na dom je prihajal samo ponedelvi in še to zelo redko. Bil je že maskiran in njegovi plavil lasje so bili popolnoma črni. Prav tako je nosil črne brke in obrvi. Tudi očala so mnogi pripomogli, da ga niti njegovi najboljši znanci niso spoznali. Ko sta z bratom nekoč v Ljubljani na ulici srečala nekega Tržičana, je le-ta vprašal brata, kje je Mirko in kaj dela. Mirko je stal poleg nekdanjega prijatelja, s katerim sta v Tržiču skupaj igrala nogomet, pa ga le-ta ni spoznal.

Tudi v beli Ljubljani so bili izdajalci. Nekdo je prijavil policiji, da hodi Mirko Bračič večkrat domov v Koseze, kjer sta stanovala njegova mačeha in brat. Nekega dne so Italijani s tremi obroči obkrožili Mirkov dom. Kot se je pozneje ugotovilo, so imeli pri sebi tudi Mirkove slike. Tudi tisti dan je bil Mirko doma. Okoli štirih popoldne je odšel mirno od doma mimo vseh italijanskih zased in vojakov. Niti ni vedel, da so zasede pripravljene zanj. Italijani so ga smatrali za profesorja, tako je bil Mirko maskiran. Ko se je znočilo, so Italijani vdrli v stanovanje. V njem so našli samo njegovo mačeho. Ko se je Mirko drugi dan z bratom zopet oglašil doma, so jima hišni stanovalci s strahom pripovedovali, kaj se je zgodilo.

Mirko je vkljub temu mirno sezul čevlje. Bil je v sami srajci in bos. Prav tedaj pa se na cesti ponovno pojavijo avtomobili, polni italijanskega vojaštva in policije. Mirko je skočil iz prvega nadstropja v neko jamo za hišo in izginil čez Rožnik v Rožno dolino na varno mesto.

Italijani so dajali bivšim podoficirjem in oficirjem podpore. To pa samo zato, da so jih imeli stalno pod nadzorstvom. Klicali so jih na stražnico tudi po trikrat na teden. Za Mirka je to javljanje opravljal njegov brat. Banka, ki je izplačevala denar, je zahtevala od vsakega legitimacijo. Nekoč pa je šel Mirko sam po denar. Spremljal ga je neki njegov tovariš - partizan. Ta je čakal s kolesom pred banko. Mirko je oborožen stopil v banko. Uradnik je zahteval legitimacijo, ki ga je kazala takega, kot je bil v resnici. Toda Mirko je bil maskiran in uradnik ga je nezaupljivo gledal, končno pa izplačal določeno vsoto denarja brez besede.

Mirko se je vrnil zopet na teren, kjer mu je uspelo formirati skupino dobro opremljenih partizanov-smučarjev. Ta skupina se je hitro premikala po terenu iz kraja v kraj in povzročala Italijanom velik strah.

V februarju 1942 je bil partizanski napad na Verd, kjer je

bil Mirko ranjen. Kmalu pa je ozdravel in bil postavljen za komandanta II. grupe odredov. Še isto leto je dobil nalogo, da prodre z dvema bataljonoma na Primorsko. To nalogo je častno opravil. Ti kraji so bili namreč zelo dobro kontrolirani od Italijanov. Mirko je s svojimi partizani zanetil velik požar upora proti okupatorju po vsej Primorski. Ljudstvo je naše borce navdušeno pozdravljalo in jim nudilo vso pomoč in zaščito. Po teh velikih uspehih je postal Mirko Bračič komandant IV. operativne cone.

Primorci so se množično javljali k partizanom. Toda to množico je bilo treba oborožiti, orožja pa ni bilo. Mirko se je odločil, da bo osebno vodil nove partizane na Dolenjsko, kar je bilo takrat zelo tvegano. Izvedel je drzen načrt. Izbral je za pohod nevihtno noč. V tej noči je prepeljal neoborožene borce tik mimo italijanskih postojank in preko vseh prometnih sredstev srečno na Dolenjsko.

Kmalu potem je bil Mirko Bračič imenovan za komandanta XIV. divizije in hkrati za ukazov. Tita napredoval v podpolkovnika. V tej funkciji je Mirko rušil okupatorjeve postojanke in vlivl strah vsem, ki so nasilno zasedli našo zemljo.

Sledila je kapitulacija Italije in Mirko je razorožil celotno

italijansko divizijo Masserati v Ribnici na Dolenjskem. Pod njegovim poveljstvom je bila uničena tudi zelo močna plavogardistična postojanka na turjaškem gradu.

Po kapitulaciji Italije so se belogardisti zatekli v okrilje Nemcev in pod njihovo zaščito izvajali še hujše pokolje in zločine. Mirko je v tem času s svojo XIV. divizijo rušil njihove postojanke v pohodu preko Grahovega, Cerknice in Velikih Lašč. V decembru je s svojimi partizani napadel močno utrjeno Kočevje. Tukaj so se belogardisti in Nemci še posebno močno zavarovali. Sredi hudih bojev je na čelu borcev navalil preko mostu na kočevski grad, kamor so se zatekli okupatorjevi hlapci. V tem napadu, ki je bil 11. decembra 1943, je bil Mirko od sovražnikov krogle smrtno zadet. Tako se je končalo življenje enega naših najhrabrejših borcev in revolucionarjev.

Mirko Bračič je bil tudi delegat na kočevskem zboru, ki je bil oktobra 1943. Izvoljen je bil v Slovenski narodnoosvobodilni svet.

Za izredne zasluge in junaštva ter predanosti socialistični stvari je bil Mirko odlikovan po smrti z našim najvišjim odlikovanjem. Proglašen je bil za narodnega heroja.

Uspešno delo DPM

Društvo prijateljev mladine si je v jeseni zastavilo nalogo, da v letošnji zimi posreduje v šoli za starše niz predavanj o vzgojni problematiki. Zastavljene naloge je DPM v polni meri izpolnilo. Predsednik društva, ravnatelj Janko Regvat je organiziral pri Centralni ljudski univerzi v Ljubljani kader predavateljev, ki so vsak teden ob četrtkih zvečer prihajali v Tržič ter posredovali staršem strokovno in vsebinsko zanimiva predavanja.

5. decembra 1957 je na množičnem roditeljskem sestanku predaval dr. Leon Žlebnik o spolni vzgoji mladostnika. Pozneje so se zvrstili še naslednji predavatelji: inšp. Cvetko (trikrat), Helena Puharjeva, prof. Matko, dr. Bonač, dr. Skaberne, prof. Strmčnik ter Janez Tomšič.

Staršem so bila posredovana

naslednja predavanja: Vzgojni smotri naše družbe; O šolski reformi; O pomembnosti družine na rast mladega človeka; O medsebojnih odnosih v družini; O spolni vzgoji otroka; Pomen zdravja in boleznih v družini; Mladinski kriminal; O kazni v družini; Motnje v otrokovem obnašanju.

Vseh predavanj je bilo torej deset. Šole za starše je redno obiskovalo 60 do 80 staršev, v pretežni večini mater, medtem ko so bili očetje bolj redki obiskovalci, oziroma poslušalci.

S šolo za starše je DPM vzgojno problematiko posredovalo širšemu krogu našega občinstva, našim staršem, ter s tem opravičilo svoj obstoj. Upamo, da bo društvo s tem delom nadaljevalo tudi v bodoče. Želeti bi pa bilo, da bi ta zanimiva predavanja posečala čimveč staršev naših otrok.

INTERNI NASTOPI GLASBENE ŠOLE

Kot vsako leto tako prireja tudi letos glasbena šola nastope svojih gojencev. Dosedaj je imela že štiri interne produkcije. Prvi nastop je bil 13. januarja. Nastopili so: Darja Kryštufek, Janko Kopač, Stanka Majcen, Zdenka Lavička, Lučka Živec, Marjetka Kurnik, Rajko Solar, Janez Zazvonil, Travica Rozin, Vera Vuk, Aleksandra Trček, Janez Perko, Marijan Grm, Marija Hiršel, Vida Primožič, Ivana Perko, Edi Bedina, Ana Goričan, Janko Meglič, Sonja Vidmar, Magda Bevc, Janez Bedina, Anka Ahačič in Tatjana Stritih. Pri večini sta bili prizadevnost in zavzetost, da se kar najbolj poglobe v svojo igro in skušajo s tem posredovati poslušalcem pravo glasbeno podobo. Očitno prijetno presenečenje so vzbudili med drugim tudi prisrčni nastopi najmlajših gojenčkov — cibičančkov v starosti od 5—7 let. Upoštevati je treba, da so to njihovi prvi koraki v glasbeni svet, a so vključno temu dokaj trdni in odločni, čeprav so cibičančki še fizično in duševno nežni in šibki. Na drugi strani pa so vzbudili pozornost gojenci višjih letnikov s svojo sproščeno igro, s katero so že pokazali zrelejšo in oblikovno izrazitejšo interpretacijo posameznih skladb. Za pestrost programa, ki je večinoma solističnega značaja, so še posebej pomembni skupinski nastopi komornih ansamblov. Tako je za zaključek prvega nastopa sodeloval klavirski trio v naslednji zasedbi: violina Anka Ahačič, čelo Janez Bedina in klavir Tatjana Stritih.

Razveseljivo je zanimanje staršev, ki radi obiskujejo te nastope. S tem dajejo moralno vzpodbudo naši, glasbe željni mladini.

Na drugem internem nastopu, ki je bil nasled. dne, t. j. 14. januarja, so nastopili: Tatjana Ahačič, Marija Čarman, Marjetka Rakovec, Irma Tomažin, Marjetka Pirih, Stanko Praprotnik, Jožica Meglič, Janez Jazbec, Anica Meglič, Nataša Markelj, Marjeta Mubi, Ignac Ahačič, Silva Ribnikar, Marija Kemperle, Breda Bertonec, Marija Kenda, Erna Roblek, Marta Špik, Antonija Grohar in Marija Zni-

daršič. Tudi na tej produkciji mladih glasbenikov smo slišali zanimive skladbice iz domače in tuje glasbene literature. Stevilno občinstvo je z zanimanjem sledilo programu.

Dne 20. februarja je bil že tretji interni nastop. Program so izvajali: Marjetka Pirih, Neva Dornik, Lučka Živec, Blaž Andoljšek, Marjetka Regajs, Nada Vrhovnik, Marjetka Rakovec, Helena Godnov, Janez Zazvonil, Tonček Pretnar, Veronika Sorn, Majda Marenčič, Zvonka Pretnar, Janko Meglič, Marta Kenda, Edi in Janez Bedina, Marija Kralj, Sonja Indihar in Mirjam Cettina. Tudi pri tem nastopu je bil program pester. Tudi pri tej produkciji so nastopili gojenci iz oddelkov za klavir, in godala in iz komornega odseka. Njihovo izvajanje je bilo prežeto z vso mladostno vedrino in so s tem ustvarili pri poslušalcih prijetno vzdušje. Program je uspešno zaključil klavirski trio v zasedbi čelista Janeza Bedina, violinista Edija Bedine in klaviristke Stritihove.

Četrta interna produkcija je bila 27. februarja. Tudi tokrat je bilo navzočih precej staršev in mladine, ki so bili z izvajanjem prav zadovoljni. Skladbe so izvajali: Marjetka Salberger, Tatjana Ahačič, Janko Kopač, Stanka Majcen, Andreja Galof, Jožica Šter, Marinka Pajntar, Marijan Klofutar, Marija Kavari, Marija Markič, Marija Hiršel, Marjeta Košir, Breda Bertonec, Zvonka Pretnar, Marija in Katarina Lavš, Marija Petrič, Ana Goričan, Peter Zupan in Joža Rakovec.

Program so izvajali večinoma gojenci iz klavirskega oddelka, nadalje še 2 iz violinskega in 1 iz pihalnega oddelka. Vse točke so bile po večini dobro izvedene in so našle lep odziv pri poslušalcih. Ob koncu produkcije je prijetno presenetil mladi Peter Zupan, ki je na trobenti lepo zaigral Kozinovo skladbico.

Menimo, da so ti nastopi velikega vzgojnega pomena, ker vodijo mladega človeka k postopnemu razumevanju glasbenih umetnin. Za starše pa je vsak tak nastop priložnost, da se osebno prepričajo o delu njihove

vega otroka. Če pomislimo, da je naš mladi človek sorazmerno zelo zaposlen s študijem na rednih šolah, nadalje da mnogi nimajo lastnih glasbil, razen tega pa da se precejšnje število gojencev dnevno vozi v Kranj,

pridemo do zaključka, da gojenci kljub tem oviram dosejajo le precej in jim želimo še mnogo uspeha, njihovim pedagogom pa velja za poštovno in skrbno pedagoško delo vse priznanje!

MARGINALIJE H KULTURNO-PROSVETNEMU DELU V TRŽIČU

Čas, ko bi moralo biti kulturno izživljanje v Tržiču na višku, hitro poteka. Le še malo časa, mesec ali dva, pa bo sezona, ki je najbolj prikladna za kulturno-prosvetno delo, pri kraju.

Ce danes, ko stopamo v prvi pomladanski mesec, napravimo bilanco o tem, kaj je bilo v tem pogledu storjenega, bo ta sila skromna.

Kakšne kulturne prireditve so bile do danes posredovane Tržičanom? Ali smo videli kakšno gledališko predstavo? Poslušali kak koncert? Kaj je s predavanji? Gledališke predstave v letošnji sezoni doslej ni bilo nobene. Edini koncert je priredila kot gost glasbena šola iz Kranja. Predavanja pa je organiziralo edino Društvo prijateljev mladine v šoli za starše. Torej je bilanca precej revna. Precej

množično pa obiskujejo Tržičani filmske predstave. Priznati moramo, da je vodstvo tega podjetja v letošnji sezoni res poskrbelo, da posreduje ljudem več dobrih filmov, kot je bila navada prejšnja leta. Vendar naj bi filmi ne bili edina kulturna hrana Tržičanom! V našem mestu obstoji DPD »Svoboda«, pri občinskem ljudskem odboru obstoji svet za prosveto in kulturo. To sta dva foruma, ki naj bi usmerjala, vodila in realizirala kulturno-prosvetno dejavnost v Tržiču. In kaj je v resnici? DPD »Svoboda« vključno lepim obljubam na občnem zboru miruje. Svet za prosveto in kulturo pri občinskem ljudskem odboru pa do danes še ni imel niti ene seje. Potem se ne čudimo revni bilanci prosvetno - kulturnega življenja v Tržiču!

Zgodovina obrti in industrije v Tržiču

Kakor smo že v zadnji številki poročali, je znanstveni sodelavec inštituta za politično ekonomijo in sorodne vede ekonomske fakultete v Ljubljani Ivan Mohorič napisal v treh zajetih knjigah Zgodovino obrti in industrije v Tržiču.

Delo zajema razvoj tržiške proizvodne dejavnosti od leta 1261, ko se Tržič prvič omenja v zgodovinskih virih, do danes. Avtor je zbral bogato, nenavadno zanimivo dokumentarno gradivo, ki prikazuje razvoj plavžarenja, zgodovino šentanskega rudnika, ki ga je finansiral francoski kapital, ter vso težavno, trnovo pot tržiškega fužinarstva v borbi za obstoj. Že davno preden je stekla železnica, so nekdanje tržiške jeklarne izvažale svoje takrat zelo cenjeno jeklo v Bombay, Rio de Janeiro, Valparaiso, Havano in celo v New York.

Že Valvasor slavi kordovansko usnje, ki je bilo specialiteta tržiških usnarjev. Desetletja so tržiški mojstri potovali po tujini, da so se lahko z bogatimi izkušnjami vračali v svoje delavnice ob Moščeniku. Končno so domači usnarjski delavci na zadrudni podlagi osredinili vsa usnarjsko dejavnost v mehaniziranih obratih tržiškega »Runa«.

Tržič si ni brez razloga pridobil v preteklem stoletju naslov nekakšnega malega gorenjskega Manchestra. Že od srednjega veka je slovel Tržič po svojem obrtniškem delu in po dovršenosti izdelkov. Hranil je bogato tradicijo iz dob, ko so imeli tržiški cehi posebne privilegije in svoboščine. Iz zgodovine vemo, da so Tržičani ponosno varovali in branili svoje cehovske listine, zastave in običaje. Vendar se tržiška podjetnost nikoli ni omejevala samo na ozko krajevno tržišče. Navezovala je stike z oddaljenimi surovinskimi tržišči in razpošiljala izdelke v daljnje prekomorske države.

V prvi knjigi opisuje avtor nadalje razvoj tržiškega rudarstva, plavžarenja in fužin, mehanizacijo usnarstva in njegov tehnični na-

predek. Njegovi popisi segajo do nemške okupacije v drugi svetovni vojni, do osvobodilne vojne in do povojnih oblik delavskega upravljanja po tovarnah in podjetjih.

V drugi knjigi nam prikaže pisatelj začetek in razvoj danes glavne panoge tržiškega gospodarstva, tekstilno industrijo. Ko so namreč utihnile tržiške jeklarne, so pričele pritegovati interes tujega kapitala tržiške vodne sile. Tuji kapital je na starih tradicijah tržiške tekstilne dejavnosti zasnoval moderno predilnico in tkalnico bombaža. Tržiško platno in mezan, tiskana in barvana kotena, je n. pr. na industrijski razstavi 1844 v Ljubljani zaslovela kot edinstvena in neprekosljiva. Zaradi tega je iz ugasih fužin kaj kmalu zrasla moderna tekstilna industrija. V hudih borbah z domačini je tuji kapital leto za letom širil tržiško posest in si prisvajal vodne pravice, da si je lahko končno zgradil ob Moščeniku štiri centrale. Ob teh zanimivih popisih dobi bralec vpogled tudi v socialne razmere delavstva v tem razvojnem obdobju.

Tretja knjiga je posvečena tržiškemu čevljarstvu, strokovnemu šolstvu, zadrudništvu in zgodovini tržiških prometnih zvez. Tržič je imel najstarejšo tovarno čevljev že leta 1874. Proti dvem nemškimi tovarnam se je z naporom in pridnostjo domačih mojstrov uveljavilo domače podjetje, ki je zgradilo in organiziralo moderno čevljarstvo industrijo, katero danes uspešno upravlja delovni kolektiv. Avtor nadalje opisuje narodnostne boje, ki so se odigrali v Tržiču pred prvo svetovno vojno, ko je nemški industrijski kapital z vsemi silami skušal dati vsej tržiški proizvodnji nemško obeležje. Položaj industrijskega delavca je bil izredno težaven, čeprav se je skušal na zadrudni podlagi osamosvojiti in rešiti te ekonomske odvisnosti.

ZGODOVINA OBRTI IN INDUSTRIJE V TRŽIČU je torej ne samo edinstvena zbirka dokumen-

STEZE IN POTA OKROG TRŽIČA

XVI. V LEŠE

Z Bistrice pri Tržiču nas vodi cesta okrog vzpetine, na kateri stoji grad pri Sv. Juriju, proti severu nekako v višini 600 m. Pot se vzpenja skozi gozd in že smo na razpotju, kjer se v desno odcepi cesta, ki vodi k Sv. Juriju. Pod Hudim gradom se cesta obrne proti severozahodu. Na ovinku križamo potok Blajšnico. Ob njej se vzpenja pot proti severozahodu na Planinico in na Bistriško planino. Cesta pa se obrača proti jugozahodu. V gozdu nad cesto, v višini 650 m je močan izvir: Zegnani studenec. Skozi gozd se vzpenjamo po cesti navzgor in ko pridemo iz gozda, nam napis ob cesti pove, da smo prispeli v vas Brezje pri Tržiču, ki jo domačini včasih imenujejo tudi Sv. Neža. Toda ob cesti, po kateri hodimo, srečamo le nekaj hiš te vasi, jedro vasi je pod cesto, ob poti, ki vodi v Hušiče.

S ceste nam uhaja pogled na jug, v ravan Ljubljanske kotline in njeno obrobje. Pogled na nam pritegne tudi stara cerkva sv. Neže, ki ima cerkveni stolp ločen od ostalega poslopja. Cesta nas vodi dalje proti zahodu; kmalu smo mimo zadnjih brezjanskih hiš. Še nekaj korakov in že smo na kraju, kjer se z okrajne ceste odcepi pot navzdol, proti jugu. Nad cesto so Zgornje Motane, pod njo pa travnik Spodnje Motane, preko katerega se začnemo spuščati navzdol.

Sicer bi mogli priti v Leše tudi, če bi nadaljevali pot po cesti do Hudega grabna in še nekaj korakov dalje ter se po cesti z Opatič preko Krasa spustili v Leše. A pot preko Spodnjih Motan čez potok Vadičnik in mimo Visoč po Dolu je bližja in mehkejša, zato prijetnejša za nas, ki se bližamo Lešam od vzhoda.

Pot nas vodi skozi Visoče, manjšo vas v višini 650 m nad morsk gladino. Vas ima le deset hiš, a vse so elektrificirane. V teh desetih hišah živi v trinajstih gospodinjstvih 48 Visočanov. (25 moških in 23 žensk). Od teh jih le 18, t. j. 37,5%, preživlja kmečko delo, ostalih 30 pa je nekmečko prebivalstvo. Videti je torej, da je privlačna sila tržiške industrije dokaj močna tudi v odročnih, zatišnih ležečih podgorskih vasicah, ki prometno niso povezane s središčem, od koder pa vendar vsak dan, večidel kar peš, prihajajo delavci v tržiške tovarne. V Visočah je 29 ljudi aktivno zaposlenih, od tega 10 v industriji, 10 pa v kmetijstvu. Od dela v tržiških tovarnah živi dobrih 20% prebivalstva. V vasi je 19 vzdrževancev, tako da pride na vsakega aktivno zaposlenega 0,65 vzdrževanca, kar je še dokaj ugodno. Vodovoda vas še nima, marveč le odprte vodotoke.

Z Visoč se spustimo navzdol, v Leše, gručasto vas, ki leži ob potoku Lešanščici, na pobočju v višini 490—540 m nad morsk gladino. Vas je imela več možnosti, da se razširi po pobočju navzgor in navzdol kot v smeri vzhod-zahod, kajti na vzhodu ima nekakšno naravno mejo v potoku Lešanščici in vzpetini Kok, na zahodu pa jo omejujeta močvirni travnik, ki mu pravijo ljudje Užnica ali Vužnica (lužel), in Groblje.

O zgodovinskem razvoju Leš je v Tržiškem vestniku pisal profesor Simon Milač (TV, letnik 1955,

št. 3, 5, 7, 8—9, 11—12, 15, 16, 20). Iz njegove razprave smo izvedeli, da so Leše zelo stara, vsaj 900 let stara vas in da je tudi zemlja tod okrog vsaj že 900 let obdelana. Ugotovil je, da je bil začetek in prvotno jedro vasi v spodnjem koncu današnjih Leš. V razvoju vasi razlikuje avtor štiri obdobja: najstarejša od 11. do 15. stoletja, mlajšo dobo od 16. do 18. stoletja, ko se je vas širila že navzgor, ko so nastali kajzarji in je bilo že treba pridobivati novo kulturno zemljišče v Lazah, Kračičah in Novinah; novejšo dobo 19. stoletja, ko je vas dobila današnjo obliko, bajtarje in prve industrijske delavce, ter najnovejšo dobo, ko je v vasi nastalo drugo središče.

Ob ljudskem štetju 31. III. 1953 je bilo v Lešah 49 hiš s 53 gospodinjstvi in 241 prebivalci. Vidimo, da vas v zadnjih sto letih ni kaj dosti porasla, saj je imela že leta 1817 40 hiš in 253 prebivalcev. V 19. stoletju je prebivalstvo celo nazadovalo, saj je bilo ob popisu prebivalstva v l. 1880 v vasi le 41 hiš in 209 prebivalcev, čez 10 let pa tudi samo 221 prebivalcev, število hiš pa se v desetih letih ni nič izpremenilo. Stagnacija prebivalstva je kar nekako razumljiva, saj so Leše odmaknjene od prometnih poti, v odročni, zatišni legi in še danes nimajo prometne povezave s Tržičem, čeprav že dolgo napovedujejo redno avtobusno progno na cesti od Tržiča proti Begunjam.

Razmerje med moškimi in ženskami je v Lešah kar primerno: 122 moških in 119 žensk. Vsi so Slovenci. Dobra polovica prebivalstva je gospodarsko aktivna: 129, in sicer jih je zaposlenih v industriji 46, v kmetijstvu pa 51, z obrtno dejavnostjo se jih ukvarja 8, ostali pa so v raznih vrstah dejavnosti. Dokaj več je nekmečkega prebivalstva (152) kot kmečkega (89), ki sestavlja le 36,9% vaščanov. Zaposleni združujejo 112 svojcev, tako da pride na aktivnega Lešana 0,6 vzdrževanca.

Zelo zanimiva so lešanska hišna, domača imena. Mnoga izmed njih kažejo na to, s kakšno obrtno dejavnostjo so se pri hiši ukvarjali, na kar je opozoril že prof. Milač. Najzanimivejše in najbolj znano je bilo izdelovanje lesenih pip, čeder, ki so jih izdelovali pri Korenu.

Pod Lešami je »Hram« (ali tudi »Pod hramom«). To je raven svet, kjer je najboljša lešanska zemlja. Še dalje proti jugovzhodu so Medvode. To ime se na Slovenskem pojavlja pogosto ob sotočju voda. Tudi tu je podoben primer: pod Lešami se od vzhoda izliva v Lešanščico Vadičnik, od zahoda pa se zlivata vanjo Lopata, ki priteka iz Palovič, in Zalomsčica, tako da je okoli Črnica kar več potokov.

Če se iz Leš vzpenjamo po občinski cesti navzgor proti okrajni cesti, pridemo na Kras. To je skalnat svet, poln grušča. Kras je del pobočja pod cesto med Palovičami in Visočami in se vleče od Koka do Brda. Tu je skupni pašnik Lešanov. Svet se tu dviga v treh stopnicah ali terasah: Kroparjevi, Korenovi in zgornji, ki je največja. Kaže, da so se skale, ki so tu na Krasu raztresene, odtrgale s pobočja Dobrče in se privlele sem dol. Z njimi vred je spoznela navzdol tudi vrhnja plast pobočja. Pobočje, po katerem je

plast polzela, imenujejo Lešani z značilnim imenom »Požovca«.

Leše, ki se sončijo na prisojnih pobočjih pod Dobrčo, imajo mnogo toplejše zime kot Tržič. V vas sem se napotila v zimskem jutru, ko je v Tržiču zmrzovalo. V Lešah je bilo na soncu kar prijetno toplo. Ko sem se opoldne vrnila v Tržič, je v mestu še vedno vladal hlad in mraz, medtem ko je bilo okrog Leš vse odtajano. Ne le prisojna lega na južnem pobočju Dobrče, marveč tudi zaščita pred mrzlimi vplivi s severa, ki jo nudi široka in dolga Dobrča, sta vzrok, da veljajo Leše za gorenjsko Vipavo, kraj, kjer je zlasti v zimskem času topleje kot v ostalih gorenjskih vaseh. Zato se ne čudimo, če beremo, da so včasih v Lešah in okolici gojili vinsko trto, in če slišimo, da je nedaleč od Leš ohranjeno značilno ledinsko ime »Gorice«.

Končno nas občinska cesta pripelje do okrajne ceste, ki vodi iz Tržiča proti Bledu. Tu je zaselek Hudi graben, mlado občestno naselje, ki šteje le 8 hiš in 63 prebivalcev. Kot samostojno naselje obstaja Hudi graben šele od leta 1953, od zadnjega ljudskega štetja. Prej je nekaj hiš spadalo k Lešam, ostale pa k Visočam. Ime Hudi graben je bilo med ljudmi udomačeno in je verjetno v zvezi z naravnimi nesrečami. Nad cesto je namreč strmo pobočje, danes večidel pogozdeno z iglavci. Skozi zaselek pa teče Lešanščica, ki izvira nad Hudim grabnom v več izvirih in ima zelo velik padeč. Iz zgornjega dela struge pada v slapu v spodnji del. Posebno močna sta dva izvira, ki sta danes speljana po cevi in že kar pri izviru poganjata žago. Le kmet Hudnik, ki ima tudi žago, se lahko preživlja s kmečkim delom, iz vseh ostalih hiš Hudega grabna hodijo prebivalci na delo v tržiške tovarne.

Do l. 1936 sta bili tu le dve hiši: Mlinarjeva in Kovačeva. Po tem letu je zraslo še ostalih šest, zadnja, Kalanova šele v l. 1954. Ko hodimo skozi zaselek od Hudnika (št. 1) do Kalana (št. 8), opazimo, da so prebivalci pogonsko silo Lešanščice kar dobro izkoristili. Hudnik proizvaja elektriko za svoje potrebe, Mlinar za svoje, mala Kovačeva elektrarna pa oskrbuje električno razsvetlavo vsem ostalim hišam v Hudem grabnu, pa tudi še hišam v Visočah.

Ob ljudskem štetju v l. 1953 je bilo v Hudem grabnu le pet hiš s šestimi gospodinjstvi in 38 prebivalci. Zdaj stoji tu poleg Hudnikove hiše še Mlinarjeva, Cenova, Kovačeva, Boštanova, Jančeva, Roglova, Kalanova.

Nad cesto je v Hudem grabnu tudi kamolov, kjer dobivajo pesek za zidavo in za posipanje cest.

Bili smo na prav prijetnem izprehodu in kar neradi se poslovimo od slikovitega Hudega grabna, s prisojne poti s prelepimi razgledi na naselja v Ljubljanski kotlini in jo uberemo nazaj proti hladni tržiški luknji.

Prof. Slava Rakovec

OSEBNA VEST

Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze je z odličnim uspehom diplomiral slavist Jože Pogacnik iz Kovorja. Čestitamo!

tarnega gradiva krajevne zgodovine, temveč tudi slika ekonomskega, tehničnega in socialnega razvoja vseh raznolikih panog proizvodne dejavnosti iz tržiške prošlosti in sedanosti. V vzročni povezanosti zgodovinskih dogodkov, z vzponom in padanjem gospodarskih podjetij do nacionalizacije obratov in do upravljanja po delovnih kolektivih, odkriva bralec vso zamotanost gospodarske problematike, odkriva ozadje finančnih transakcij, ki so družbenih ureditvah preteklosti usodno odločale o obstoju in delu tržiške industrije.

Vsi trije deli so bogato ilustrirani.

Vsebinska razdelitev dela po poglavjih in knjigah je naslednja:

- I. KNJIGA:
  1. Pregled splošne zgodovine Tržiča
  2. Cehovstvo in cehovska politika
  3. Zgodovina tržiškega železarstva in kovaštva
  4. Bratovščina nogavičarjev v Tržiču
  5. Zgodovina šentanskega rudnika živega srebra
  6. Zgodovina tržiškega usnjarstva
  7. Ustanovitev zadružne tovarne Runo
  8. Problematika pogonske industrije
  9. Stanje tržiške industrije ob koncu 19. stoletja

II. KNJIGA:

1. Tekstilna tradicija — izdelava piatna in sukna
2. Sloviti tržiški tkalci in barvarji
3. Finančno zaledje komanditne družbe tržiške predilnice
4. Formiranje osnovnega delovnega kadra predilnice v l. 1885—1894
5. Požar uniči tovarno. — Obnova in razširjenje naprav
6. Boj z domačini za izkoriščanje vodnih sil
7. Sekvestiranje podjetja in poskusi nacionalizacije l. 1949
8. Družba valorizira brez doplačil podjetniški kapital predilnice leta 1925 in 1927 na 20-kratno vsoto
9. Mezdna gibanja delavstva leta 1925—1936
10. Izbruh in potek stavke avgusta 1936
11. Usoda delovnega kadra med okupacijo 1941—1945
12. Partizanski napadi na predilniške centrale
13. Delovni kolektiv prevzame upravo tovarne
14. Struktura delovnega kadra ob 70 letnici

III. KNJIGA:

1. Zgodovina tržiškega čevljarstva
  2. Komunalna podjetja
  3. Zgodovina tržiškega strokovnega šolstva
  4. Kronika tržiškega zadrugištva
  5. Zgodovina gozdnega gospodarstva in lesne industrije
  6. Zgodovina tovarne lepenke na Slapu
  7. Zgodovina tovarne finega pohištva v Tržiču
  8. Nacionalni boji in poizkusi ponemčevanja
  9. Zgodovina poti čez Ljubelj
  10. Zgodovina borbe za tržiško železniško zvezo
  11. Zgodovina delavskega zavarovanja v Tržiču od 1870 do 1945
  12. Kronika mestnega muzeja.
- Prva knjiga je že v prodaji. Stane 900 din ter se dobi v pisarni Turističnega društva v Tržiču in v vseh knjigarnah.

Ob dnevu žena 8. marcu

Stane Mešič

Mami v slovo

Ah, mama, kako mehko
in blago je Tvoje
obličje,
kot jutranje sonce
žare Ti oči,
so gube na obrazu
kot mavrica sinja,
iz njih sijajo
sama milina.

Roke so zgarane,
kot skorja trde dlani,
a božajo mehko
kot žamet,
kot vetrič pomladni.

Prsi so upadle,
pa vendar mogočne,
saj v njih živi
in utriplje
srce ljubeče,
ki ljubi tako,
da nihče drug
ne more tako,
mene — otroka!

Ah, mama,
ko več Te ni,
šele spoznal sem,
kaj bila si mi!

Domača anekdota

CORNWALL — KARNEVAL

Bilo je letos o pustu. Na pustno nedeljo so imeli otroci svojo maskarado in še v ponedeljek so jim bile glave polne pustnega veselja. Govorili in premišljevali so le o tem, kako je bilo in kako bo v torek, ko naj bi se po trziških ulicah razvil karnevalski sprevod. Vsi, mladi in stari so se pripravljali na karneval.

Pouk v šoli pa je neusmiljeno tekel dalje. Sicer je bil ta pouk prizanesljivejši kot druge dni, a bil je le.

Na pustni ponedeljek so se v šestem razredu osemletke pri zemljepisni pogovarjali o Veliki Britaniji. Ta otok ima na jugozahodu Cornwallski polotok. Ko je profesorica enega izmed dijakov vprašala, kako se ta del Velike Britanije imenuje, je namesto Cornwall gladko odgovoril: karneval.

Vodno kolo
Globočnikove
fužine, demon-
tirano leta 1947

(Iz knjige Ivana
Mohoriča »Zgo-
lovina obrti in
industrije v Tr-
ziču«)

Smučarsko tekmovanje tekstilcev na Zelenici

Po enoletnem premoru je bilo v nedeljo, 2. marca na Zelenici pod pokroviteljstvom republiškega odbora sindikata tekstilne in usnjarske industrije Slovenije drugo tekmovanje tekstilcev v veleslalomu. Izvedba tekmovanja je bila zaupana sindikalni podružnici BPT v Trziču. Lepa nedelja je privabila poleg tekmovalcev — 40 domačih in 35 gostov — tudi veliko število gledalcev.

Snežne razmere so bile odlične, prav tako tudi organizacija tekmovanja samega. Progo je postavil naš smučarski veteran in večkratni smučarski državni reprezentant Slavko Lukanc. Proga je bila dolga okrog tisoč metrov z višinsko razliko 300 m in je imela 20 vrtic.

Tekmovali so starejši člani, člani od 18. do 35. leta starosti in mladinci. V prvi skupini je tekmovalo 10 tekmovalcev, v drugi 47, v tretji pa 15.

Med starejšimi člani je zmagal

Slavko Lukanc (BPT, Trzič) pred Ošinom (tehnična tekstilna srednja šola, Kranj). Med člani je zmagal Zdravko Križaj (BPT), drugi je bil Gale (Utensilia, Ljubljana), tretji pa Ciril Frantar (BPT). Med mladinci je bil najuspešnejši Knific pred Megličem in Primožičem (vsi iz BPT).

Tekmovalci so tekmovali tudi za prehodni moštveni pokal, dario republiškega odbora sindikata. Moštva so sestavljali po 1 starejši član, 3 člani in 1 mladinec. Moštveni pokal si je že drugič osvojilo moštvo BPT pred moštvom IBI, Kranj.

Zmagovalci iz posameznih skupin so prejeli pokale in praktična darila. Praktična darila so razen njih prejeli tudi ostali najboljši tekmovalci.

Prireditev je imela poleg športnega še ta namen, da zbliža delavce in nameščence tekstilne industrije iz vse Slovenije. Takih prireditev si še želimo.

OBVESTILO

Državna glasbena šola obvešča prebivalstvo Trziča in okolice, da bo prvi javni nastop gojencev v sredo, 18. marca ob 19.30 uri v dvorani DPD »Svoboda«.

Drugi glasbeni večer bo 26. marca ob istem času z novim sporedom.

Starši in prijatelji glasbe vljudno vabljeni!

POSREDOVANJA

Knjigovodkinjo, večšo administratorskih opravil, sprejme Dijaški dom v Trziču.

ZAHVALA

Za vso požrtvovalno nego za časa moje bolezni se tov. dr. Miklavčičevi najiskrenejše zahvaljujem. Francka Meglič, Dolina 3.

Gibanje prebivalstva

v času od 18. februarja do 3. marca 1958

Rodile so: Tribušon Franciška, uslužbenka iz Podljubelja, dečka; Zupan Neža, gospodinja iz Trziča, dečka. Čestitamo!

Umrli so: Zupan Marija, gospodinja iz Visoč, stara 75 let; Šober Janez, upokojenec s Pristave, star 81 let; Hribar Franc, upokojenec iz Trziča, star 63 let; Aupič Marija, upokojenka iz Bistrice pri Trziču, stara 71 let in Primožič Mihael, upokojenec iz Trziča, star 64 let. Svojcem naše sožalje!

Poročili so se: Dolenc Leopold, dimnikar iz Zirov, in Klemenčič Jožica, predilka iz Trziča; Zrim Karel, zidar iz Matjaševcev, in Ropoša Neža, tovarniška delavka iz Trziča. Mnogo sreče!

KINO

8.—10. marca: Ameriški film UKROČENA TRMOGLAVKA.

11.—12. marca: Italijanski film BURJA.

13.—14. marca: Madžarski barv. film LILIONFI.

15.—17. marca: Italijanski barv. film DEKLE Z REKE.

18.—19. marca: Italijanski film PREPOVEDANE ZVEZE.

20.—21. marca: Mehiški film MINU.

22.—24. marca: Ameriški barv. film DESTRI.

25.—26. marca: Italijanski film DEKLETA IZ 04.

27.—28. marca: Ameriški film NA ROBU PLOČNIKA.

29.—31. marca: Ameriški barv. film HIŠA SKRIVNOSTI.

Trgovsko podjetje
„USNJE“
LJUBLJANA
Gradišče 10

nudi v svojih poslovalnicah

„ZARJA“, „ELITA“,
„LUXOR“, „ASTRA“,
„ČEVLJI“ in „ZMAJ“,
veliko izbiri obutve: dam-
ske, moške in otroške, v
najnovejših vzorcih, modnih
barvah, kvalitetne ročne
izdelave

SAP Turist biro Ljubljana

Vozni red

TRZIČ — KOVOR — PODBREZJE

Velja od 1. III. 1958		Vozi ob delavnikih						
Trzič	odh.	4.40	5.22	6.15	13.00	14.15	14.45	22.15
Kovor		4.50	5.30	6.25	13.10	14.25	14.55	22.25
Zvirče		4.55		6.30	13.15		15.00	22.30
Podbrezje	prih.	5.00					15.05	
Podbrezje	odh.	5.00					21.00	
Zvirče		5.05		6.45	13.25		21.05	22.35
Kovor		5.10	5.35	6.50	13.30	14.30	21.10	22.40
Trzič	prih.	5.20	5.45	7.00	13.40	14.40	21.20	22.50